

ԴԱՇՆԱԿ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

TACHINK.
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎՅՑ.	ԾՈՐ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ	80	402.	20
ՊՈԼԻՏԻԿԱԿԱՆ ԳԵՂՈՎԱԾՆԵՐԸ	80	40	202.
ԱՐՏԱՆՈՒԶԻՄԱՆ	25	13	ծր.

Նամակներ պէտք է ուղղվի՝ Իմրազ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
Հ. ՄԱՄՈՐԻԱՆԻՆ - ԻԶՄԻՐ

Journal Arménien - TACHINK
Rédacteur - Directeur
HRAND MAMOURIAN - SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

Իզմիրի Ազգ. Ժողովներու Պատիւը

Քաղաք. Ժողովոյ վերջին նիստին մէջ Յակոբ էֆ. Հարենց խնդիր ընելով Առաջնորդ Ս. Հօր եպիսկոպոսական վկայականի խնդիրը, ի պատճառէ ցաւ կը յայտնէր Կեդ. Խառն Ժողովոյ բռնած չափազանց անտարբեր և արհամարհող ընթացքի մասին, և կը պահանջէր որ կրկին հետազոտուի և անպատճառ պատասխան մը պահանջուի:

Յակոբ էֆ. Հարենց իրաւամբ դիմել կուտար որ խնդրոյ ներկայ հանգամանաց մէջ Առաջնորդ Ս. Հօր անձն ալիս ունէ անհրաժեշտ չունի, այլ Իզմիրի Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ և անոր Խառն Ժողովին արժանապատուութիւնն է որ չարաչար վերաւորուած է Պատրիարքարանին կողմէ:

Քաղաք. Ժողովը միաձայնութեամբ համաձայն գտնուելով Հարենց էֆ.ի սոյն արդարացի առաջարկին, որոշեցաւ անմիջապէս դրկել հարկ եղած հետազոտ. միջոցն ժամանակ որոշեցաւ որ այս հետազոտ. վերջն ալ, եթէ Պատրիարքարանը չարունակէ իր այդ արհամարհող, մեղադարար և անորոշելի ընթացքը, խնդիրը պէտք է Գաւառ. Ժողովին հանձն ընծայուի համար ապագայ ամէն պատասխանատուութիւնէ:

Մինչ այս գործողութիւնները կ'անցնէին հոս Իզմիր, անդին Պոլսոյ ուսուցչական Կոնստանտնուպոլիս, Պատրիարքարանի դիմումին վրայ, արտօնութիւն ուզած ըլլալով Բեղերսոյութիւնէ վաւերացնելու անցազիրը Գնէլ, Մեարոպ և Զեռնդ վարդապետներուն, որոնք պիտի երթնէին միաձայն եպիսկոպոս ձեռնադրուելու համար, այդ արտօնութիւնը հասած էր արդէն դեպքանատուն և Պատրիարքարանին հաղորդուած:

Կեդրոնի Ազգ. Ժողովին այս Ուրբ թաւուր նիստին մէջ այդ երեք եպիսկոպոսական ընծայադրուելու Ռուսիա մէկ ներուս խնդիրը ի նկատի առնուելու պահուն, ինչպէս Բիւզանդիոն ալ կը հաղորդէ, Աղասի էֆ. Աղասեան գիտով մը հարցապնդած է Ազգ. Ժողովը թէ Ռուսիա մէկնելու համար անցագիր ստացող եպիսկոպոսական ընծայադրուելու մէջ ինչո՞ւ չկար նաև Իզմիրի Առաջնորդ Մամբէն Կ. Վարդապետանունը, քանի որ անկաւ արդէն իր թմին կողմէ օրինաւորապէս վկայուած էր: Այս հարցապնդումի գիրը ի նկատի առնուելով յղուած է Վարդապետանունին:

Ձեռք գիտեր տակաւին թէ Կեդրոնի Ազգ. Վարդապետանունը ու մուրաւան բաւորներուն մէջէն այս հարցապնդումի գիրը անցնելու պահուն տակաւին ինչ փութեթէ պիտի անցնի և Կեդրոնի Խառն Ժողովը, զոր Խառնակութեան Ժողով առնուելով որակելէ զատ մենք ուրիշ բացատրութիւն չենք գտներ, ինչով պիտի կարողանայ արդարացնել ինքզինք Իզմիրի նման կարեւոր թեմի մը մէկ արդար պահանջին ոչ միայն երկարածիք ամիսներէ ի վեր ընթացք և գոհացում տուած չըլլալուն համար ցարդ, այլև այն ծայրայիտ անքաղաքապետութեան համար ալ, որով ինքզինք պարտաւորուած զգուցի կը կացուցանէ՝ ցարդ Իզմիրէն գացած բոլոր բողոքներուն և հետազոտութեան երկու տողնոց պատասխան մը անգամ չի տալով:

Նոյնպէս չենք գիտեր թէ այս առթիւ Իզմիրի Քաղաք. Ժողովոյ առջի օր Պատրիարքարանին քայած վերջին հետազոտ.

ալ, որով խորապէս ցաւ յայտնուեցաւ եղածին համար փութով պատասխան մը պահանջուելով, ինչ ընդունելութեան պիտի արժանանայ:

Սա հաւել միայն ճշմարիտ է որ այդ հետազոտ. վերջ Իզմիրի թէ Պատ. Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ և թէ Քաղաք. Ժողովոյ պատիւն ու արժանապատուութիւնը որ հաւասարապէս կը պատկանի Իզմիրի ամբողջ Հայ Ժողովրդեան, անպատասխարէն վտանգի տակ է և որուն դէմ կեդրոնը ցարդ իր ուղածին պէս խալալ փորձեց և կը կարծենք թէ այլևս այդպիսի վտանգաւոր աչքակալուել մը չատ ա՛ծան պիտի չի նստի, քանի որ Իզմիրի նման կարեւոր վիճակի մը Գաւառ. Ժողովը արհամարհուել և անոր զրկած պաշտօնագիրը և ոչ իսկ նկատառման արժանացնելու զգուցի քաղաքականութիւնն է որ կուենայ Կեդրոն մը, որ օրինակ պիտի հանդիսանայ գաւառներուն:

Ինչ. Հայոց Պատրիարքարանի ներկայացուցիչներն ու Ժողովները Ձուլուներու, Հոռնիքոտներու և Նիսիսիսիսներու վայրերի երկիրներէն բերուած հաւաքածոնքն են արդեօք, երբ տարրական քաղաքապետութիւնը կը պահանջէր որ ցարդ ունէ պատասխան մը տուած ըլլար, և ոչ թէ անտարբեր, արհամարհող և քաղաքացիութիւն մը պահէր այն բազմութիւն դիմումներուն, որոնք այլևս Իզմիրի Ազգ. Ժողովներուն, բովանդակ Հայ Ժողովներին և լրագրութեան համար անարգանք և հետապնդելի պատուոյ հարց դարձան:

Ի նկատի չունենք այլևս միայն պաշտպանուած տեսնել կարեւոր թեմի մը աշխատաւոր և արժանաւոր Առաջնորդին անձնական պատիւը. խնդրոյ ներկայ հանգամանք մէջ Առաջնորդ Ս. Հօր անձն ալիս ունէ անհրաժեշտ չունի. Իզմիրի թեմին և իր Ժողովներուն պատուոյն հետ է որ թեմի օրէն կողմէ խաղաղ Կեդրոնը, և անա՛ ինչ օր պէտք է փրկել:

Եթէ այդ ապաշխար Կեդրոնը մեզի պէտք չունի, թող լաւ խորհի որ մենք իրեն բնա՛ւ պէտք չունինք, ու ասոր վրայ թող լրջօրէն և լաւապէս խորհի...

Քաղաք. Ժողովոյ վերջին հետազոտ. առաջ կարելի էր նոյն իսկ դիմել Առաջնորդ Հայոց Վեհ. Ժողովը, թէ՛ Քաղաք. Ժողովը և թէ Ժողովներին այդ ստուար զանգուածը գիտցաւ զեռ համբերել և ծանր ու չափուն ապտակել չի գարնել Կեդրոնի կարծրամորթ երեսին, որուն համար հետգնեթ պիտի սկսիք համոզում գոյացնել թէ անչալ չգիտէ, և դարձեալ ձեռք առնուեցաւ վարչական օրինաւոր ճանաչ. վստահ ըլլալով թէ արդարութիւնը ուշ կամ կանուխ պիտի տանի իր յաղթանակը:

Այդ ճամբան բաց է դեռ մեր առջև. Իզմիրի Ժողովները կրնար Հայոց Հայրապետին դիմում ընել և նոյն իսկ վարչապէս բաժնուել Պոլսական Թեմ մը ինքզինք նկատելէ, քանի որ այդ Կեդրոն կոչուածը ոչ միայն ապօրինի և հակապահանջարկական քայլեր կ'անէ իր մէկ թեմին դէմ, այլև անկարելի ու անքա.

ղաքապետի ալ է աւելի քան ինն ամիսներէ ի վեր գէթ երկու տողնոց պատասխան մը գրելու արդար պահանջի մը հանդէպ, որուն դէմ արդարօրէն կը զարաւայ և բարոտութեան մղուելու աստիճանին կը հրաւիրուի նոյնինքն այդ անորակելի Կեդրոնէն:

Իզմիրի Հայութեան և իր Ժողովներուն արժանապատուութիւնն ու պատիւը վտանգի տակ է մէկ խօսքով, և կը սիրենք յուսալ ու հաւատալ թէ Քաղաք. Ժողովոյ վերջին հետազոտ. ետք, այլևս այդ պատիւը կ'անքի և կամ բարոյական մահացու վերաւորանքի ենթարկուելու պահուն խալալին հրաժարելէ և ամէն ինչ փակելով բանալիները Պատրիարքարանի դրկելէ ուրիշ պատուաւոր ելք ու միջոց չի մնար այլևս:

Հասկցողին շատ բարե... ԱՎՈ

ՀԱՅԵԼԻՒՆ ՄԵԶ

Դտայ... Հայոց մէջ չաբաթական զաւելտաթիւր թերու անյաջողութեան պատճառ գտայ Կեդրոնական Ազգային Ընդհ. Ժողովոյ նիստերն են պատճառ այդ անյաջողութեան:

Ընթերցող ու զաւելտաթիւր Ժողովուրդն աւելորդ պերճանք մը կ'համարի զաւելտաթիւրներու զրամ տալ, երբ Պոլսոյ հայ բոլոր թերթերը ձրիաբար կ'կատարեն այդ պաշտօնը, չաբաթն անգամ մը կ'ամտանեն հինգ օրն անգամ մը հրատարակելով Ազգային Ժողովին զեռքաց և նոյն իսկ զուսիսկ նիստերուն նկարագրութիւններն, որոնք վերէն ի վար զուարճալի են մէկ խօսքով...

Ապացոյցներով խօսիմ որպէսզի կասկած չունենանք:

Դուսիսկ նիստի մը մէջ երկու յուսակցականներ Փափագեան և Շահրիբեան իրարու դէմ կ'ենեն, վերջինը գանգատ կ'յայտնէ առաջնորդի գործելու եղանակին դէմ և կ'ամբաստանէ վարչութիւնն, լի էք զուարճալի չէք գտներ...

Ազգայնոսի մէջ ծնծղաներով ու փոխրով կ'ալմուած համերաշխութեան առթիւ, (իրաւ որ ո՛վ որու հետ ու ինչ բանի համար դեռ չեմ հասկցած) Օրմանեան Սրբազան օրնութիւն կ'պահանջեն Ընդհ. Ժողովին մէջ և ապա Կրօնական Ժողովոյ անգամ ընտրուելուն առթիւ Դաշնակցական երեսփոխանները կ'պատուան հրաժարի կեդրոնէն խաբուած նկատելով ինքզինքին, քանի որ յանուն Ռամբաշխութեան որոշուած է եղի Օրմանեան Սրբազան Կրօն. Ժողովոյ անգամ չընտրել, նկատելով որ Զաւէն Նպ. պատրիարք ընտրելով, իրեն Օրմանեանի աշակերտ անոր գործիք պիտի ըլլայ եղի ու անոր չեմ գիտեր ո՛ւր տեղը պիտի մտնէ եղի երբոր Օրմանեան Կրօն. Ժողովոյ անգամ ըլլայ, իսկ երբոր չըլլայ. (խելքերին կըռոնցէք) այդ բանն իր թէ չկրնար ըլլալ, եթէ ընտրուելիքն արդէն քուրջ կամ կաշիէ տալով մըն է, ու Օրմանեանի ազգեցութիւնն կրելու հակամէտ, անոր հետ կամ մօտ ըլլալն ինչ կարեւորութիւն կրնայ ունենալ. Այս ալ նորօրինակ զուարճալիք մըն է:

Գալով Պատրիարքի հրաժարականի անցուղարձեռուն, բաւ է սկիզբէն աչքի առնել բերել կուշտուկուտ խնդաւու համար, իսկ ընտրելի պատրիարքի մասին Ազգային Ժողովը կ'ըլլայ առաջին գովեստը ընող, Զաւէնն ինծի նման ճանչցող, ներ չկան, բայց անոր անուան չուրջ

Ազգ. Ժողովին ըրած լէքումէն կրնանք կուսնել թէ՛ լաւ գործիք մը կրնայ եղի ըլլալ, ըսողը մենք չենք այլ Ազգ. Պատկանելի Ժողովը, ա՛յժմէն իրարու խնդ տեսնեն, փնտառեն զտեր են յանձնի Զաւէնի, որ բոլոր մեղքին վրայ արժանի եղի է եպիսկոպոսանալու, ճիշտ՝ ըստ ազգային Ժողովի ուզած ու փնտառ յատկութիւններով օժտուած ըլլալուն համար անտարակոյս...

Եթէ ես Զաւէն ըլլայի ու իմ մասիս տրուած այս գովեստներն կարդայի, կը թքէի ոչ միայն պատրիարքական աթոռին այլ նաև այն Ժողովին վրայ որ իբրեւ թէ ազգը կ'ներկայացնէ, մինչդեռ՝ հոն բազմած է խեղճութիւններ, խայտառակութիւններ ու զուարճութիւններ երկնելու, ու ամենէ ամօթալին՝ միտ յանուն համերաշխութեան, որ եթէ այսպէս շարունակուի գրուելի ու գանելի բաւ մը պիտի գտնայ...

ԵՍ

ՔՈԼԵՐԱ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԸ

Թ.

- Գոլերային դէմ ինչ ընելու է:
- 1.—Ուսուցիչներ և խմբիչք բաններուն ամէնէն աղէկ տեսակէն ընտրել, կերակուրները աղէկ եփել: Գոլերայի աւտողութեան միջոցին հոս բան մի՛ ուտել: Գիւշերունէ աւելցած կերակուրը միւս օր նորէն եփել:
 - 2.—Ետացած ջուր խմել: Այս բանին համար սամպար կամ ծորակաւոր և վերան գոց քարեղի թիթեղ գործածել, այս կերպը դիւրին և նպատակաւոր մարմէն է:
 - Փողոցները ծախուած օշորակներէն, կազոցներէն, սուպիներէն մի՛ խմել: Գոլերայի միջոցին զգուշացի՛ր հորի ջուր խմել, նոյն իսկ ձեռքերդ ու երեսդ և ամաններդ՝ անով մի՛ լուար:
 - 3.—Զըլլայ որ ոգելից ըմպելիք գործածես:
 - Զըլլայ որ կաթը աչքիդ առջև չեռացուցած խմես:
 - Կրցածիդ չափ ստամոքսդ խմելիք թեթեւ պահէ: Զայն չափազանց ջուրով լիցուն պահել ստամոքսին մէջ գոյացող միքրոպասպան թթուն կը քիչցունէ, ինչ որ աղէկ չէ: Զուրէն աւելի, պէտք է ոյժ տալ թէյի, ֆրեսքովիաի թմրի (օխլամուր) և այլն գործածութեան:
 - 4.—Աղցան, ոսկիխնձոր, կաղամբ և նման հում բանջարիկներ բնաւ մի ուտել: Թարմ ստուգիներն ալ, ըմպիմոսի վերածէ և այսպէս կե՛ր: Զմեքուկի և սեխի պէս փորհարութիւն պատճառող պղտուկներէն բոլորովին հեռու կեցի:
 - 5.—Կերակուրէն առաջ և կերակուրէն վերջը ձեռքերդ առատ օճառով և տաք ջուրով լուա՛: Կերակուրի սպասները ևս տաք ջուրով և օճառով լուալ նախընտրելի է:
 - 6.—Ամէն տեսակ ուտելիքներն ու խմելիքները ճանձնել հեռու պահել և ճանձնել յարմար կերպերով փճոցնել:
 - 7.—Ոչ հանցող խիստ մաքուր բռնելու է: Պղնձեայ անոթներն օտէպ անուգազօնել, պայման է:
 - 8.—Տուրէն ներս մտածիդ պէս կօշիկներդ հանէ և կամ գայլօշ կամ լաստիկ գործածէ և դրան ներսի կողմը հազարին մէկ համեմատութեամբ սրւալիմէով թըրջուած կ'առնաւ-պէզլէ մը մաքրէ կօշիկներդ:
 - 9.—Ճեմիկներն առատ ջուրով լուալ: Մէջը մարած կիր թափել և չաբաթն անգամ մը պատերը բռնել:

10.—Պէտքարտնէն ելած ատենը ատանց ձեռքերը իրարու զպցնելու ատաւ ջուրով և օճառով լուալ:

11.—Աղբերը, աղտոտութիւնները տան ձեռք չհասած մէկ անկէնը, վրան գոց թիթեղներու մէջ հաւաքել և ամէն օր աղբահաւաք կառքերուն տալ, չմոռնալով զայս ընել վերջ ձեռքերը լուալ:

12.—Հազնուած, գործածուած... ուրտեղէն գալը յայտնի չեղած ամէն տեսակ առարկաներ գնելէ մեծապէս զգուշացիր իմաց:

13.—Կասկածելի, անտաւոր առարկաները մաքրել տալու համար անողջապահական վարչութեան հակաանխիղ պաշտօնէութեան դիմել: Թէև ամենէն աղէկը այրել մոխիր դարձնելն է այդ տեսակ առարկաները:

14.—Ախտաւորներու հետ յարաբերութիւն ունենալէ, բազմութիւն եղած տեղերէն կարելի եղածին չափ հեռու կեցել:

15.—Շատ հոգ տար որ սպող չառնես խոնաւութիւնէն և ցուրտէն պաշտպանութիւն համար բուրդէ գոտի կապէ, մսիկ վրայէն ֆանիկա հագիր: Շատ մի յոգնեցներ ինքզինքդ: Բոլորայի վախը փորաւէ ներսդիկէդ:

16.—Փորհարութիւնէ բռնուածիդ պէս առանց ժամանակ կորսնցնելու բժիշկին վազէ, որ չուտով և դիւրաւ դարմանուիս:

Ուստիստեղէն ծախող խանութներուն տրուած և չըլնանակի մէջ անցուած առողջապահիկ կանոնադրներուն տրամադրութեանց կէտ առ կէտ գործադրութիւնը պարտադրելի վերջ: Կը յանձնարարուի պանիրի, հրուշակի, ձիթապտուղի, աղած ձուկի պէս ուսելիքները ապակեօր պահարաններու և սակաւներու մէջ գնել, վրան գոց ըլլալու պայմանաւ: Նոյնպէս, միսը ամէն կողմէ թելաւոր՝ իսկ հացը ապակեօր պահարաններու մէջ զետեղել պարտաւորի է: Այս կանոնները չյարգող մասնաւորապէս պարսնները իսկոյն պիտի գրաւուին և կրկնուի պարագային անոնց խանութները պիտի գոցուին, ինչպէս որ որոշած է նահանգիս վարչական ժողովը:

ՆԱԿԱՐԱԿԱՆ ՄԱՐԿԱՆԵՐ

Սրբին ընթերցողը անշուշտ կարգաց «Դպրանք» Ուր. և Շար. թիւերուն մէջ Արգոսին ու Մարգոսին՝ Տեղւոյս ընդհանուր Քահանայութեան հասցէին ուղղելով նախատական յարգանքներ, ըստ որում, Կրօն, Ժողովին նախորդ որոշումին համեմատ, երկու Քահանաներու ի վարձ և ի քաջաբերութիւն իրենց բարեգութ պաշտօնավարութեան՝ Իզմիր փոխադրուած... Զմեռանք սուրբին ընկելու որ՝ այս անգամ կարգաւոր Պ. Արգոսն է իր ընկեր Մարգոսով, որ իրեն մրոտած ներկերուն վրայ ծաղիկներ գծել կը փորձեն: Արգոսն ու Մարգոսը մութին մէջէն յարձակուած կը գործեն Քահանայից վրաս ու թունալիր սլաքներ կարձակեն. հինե-

րը կը պարտաւեն նորակները գովելու համար. և իրենց թագուն նպատակին յաջողութեամբ հասնելու համար նոյն իսկ ժողովուրդին ուշադրութիւնը նախապէս կը պատրաստեն՝ որպէսզի Քահանայութիւնը կատարեալ ըլլայ:

Կարգը Պ. Արգոսին է որ կրկնուի խօսիլ: Ահաւասիկ կարգադրութիւնը, զոր գլխաւորարար կը պարտիմք վիճակին Առաջնորդ Տ. Մարթէոս Ծ. Վարդապետին որուն նշանաբաններէն մէկն է նաև Մաքրել Իզմիրի Բաժնայտութիւնը...:

Պ. Արգոսն է որ Ս. Առաջնորդին այս նշանաւոր փափագը վեր կը հանէ, այսինքն թէ, Իզմիրի քահանայք մաքրութեամբ պէտք ունին եղիւ... բայց ինչ է անոնց թերութիւնը, փաստ ու բացատրութիւն մի փնտնէք այլ միայն ցափրուտը...:

Ահաւասիկ, այս անորոշ կէտէն է որ կրկնուի Պ. Արգոսը իր յարձակողականին, իր ճիւղաները լարած մէկ թափով հարուածելու ու թարոյսալէս մահացնելու համար ներկայ Քահանայութիւնը և իւր նըպատակին յաջողալէս հասնելու համար սակայն, զգուշական միջոցներով նախապէս գովելուաներով կը փաղաքէ: Իզմիրի զարգացեալ Հայ Ժողովուրդը, ընդ նրմին, Տ. Մարթէոս Ծ. Վարդապետին պէս ուսեալ Առաջնորդին ներքողանը հիւսելի իտոյ կը զարմանայ թէ, այսպիսի զարգացում ունեցող ժողովուրդին և Ս. Առաջնորդին օրով, դեռ Ս. Ստեփանոսի հոյակապ ու փառաւոր տաճարին մէջ ինչպէս կրնան ապրիլ եղիւր աւանդու, անբարոյակտն, և ստակի համար թաւալ-զրլոր եկող Քահանայներ ու պաշտօնավարել...: Եւ այս ինքնավճռող Արգոսը կը կնքէ իր խօսքը՝ Սրբ. քաւ. զաղակելով:

Յաղակալ՝ կատարեալ է ահա ըստ Արգոսին...:

Կէտ մը սակայն, զոր Պ. Արգոսին ու Մարգոսին ուշադրութեան կը յանձնարարենք: Այն է թէ, իրենց վարկաբեկած ու նախաժողով ներկայ Քահանայութիւնը, ինչպէս Հայր Սուրբէն առաջ, Մուրատեան Տ. Մելքիսեդեկ, Այվազեան Տ. Յովսէփ, Ասլանեան Տ. Ներսէս, և Դուրեան Տ. Նշիշ Սրբազան Հայրերու պէս ուսեալ, զարգացեալ յարգելի ու մեծարելի նշաւոր Առաջնորդներու օրով ալ այս եկեղեցւոյն ծառայած են՝ յայտնաբարբառ գովեստներ ընդունելով միշտ միևնոյն Առաջնորդներէ, որոնք պատուար կանգնած են ստէպ նոյն իսկ Արգոսի և Մարգոսի պէս զրպարտիլ լեզու գործածողներուն դէմ:

Նոյնպէս, Արգոսին ու Մարգոսին ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք դարձեալ սա իրողութեան վրայ թէ, սիւս' է տեղւոյս Ս. Առաջնորդը գովելու և բարձրացնելու վրան բաց ճարպիկութեան տակ, օրուան քահանայները վարկաբեկ:

Եւ ցաւալի է միտնալով այն տեսիլ թէ Արգոսի և Մարգոսի նման ցաւալար լեզուազարները կը քաջաբերուն աւելի յառաջ տանելու իրենց զրպարտութիւնները, ինչ որ իրաւունք կուտայ մեզ այս անգամ հրաւէր կարգալ Արգոսին ու Մարգոսին որ պէտք է անպատճառ հրապա-

րտի գան և քաջաբար ներկայանան մէջ տեղ՝ եթէ ունին համարձակութիւն: Ահա տեսնումք միաբան իրենց մրոտածները փաստերով հաստատել արդարութեան և սպասող ատենին մէջ: Եւ պատժել տալ զեղծարարները ի բուժումն զայթաղեալ սրտից ժողովուրդեան... Հակառակ պարագային եթէ նորէն ի թագստի ծածկուիլ ուղեն ու հրապարակ չելլան, այն ատեն մեղքը իրենց վիզը ուղղադատ և արդար վճիռ արձակող ժողովուրդին առջև դատապարտուած պիտի մնան յաւէտ իբր զոր պարտիլ...:

Առ այժմ այսչափ.

ԵՊԱՐԳՈՍ

ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱԼԱՆԵԱՆ Բ. ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ

Յունիս 30.—Յունաստանի և Թուրքիոյ համաձայնութեան հրամանը կ'ելլէ:

—Ռուսիոյ բանակը պուլկարական հովին վրայ յարձակում կը գործէ ղէպի Պալլը և Դուրդուքայա:

—Զօր. Վաչագ Գուլարիոյ պատերազմական նախարար կ'ընտրուի:

—Տանէֆ Ռուսիոյ վրայ կը նետէ, անոր Պուլկարիոյ վրայ յարձակելու պատասխանատուութիւնը:

—Թագաւոր Կոստանդինի բողոքը Մեծ Տէրութեանց ղեկավարներուն, պուլկարական խժոժութեանց դէմ:

—Աթէնքի մէջ 30,000 հոգինոց միթիկ մը կը կազմուի, Պուլկարիոյն գաղտնութեանց դէմ բողոքելու համար:

Յուլիս 1.—Հելլենական մեծ յաղթանակ ղէպի Բրիտանիոյ կիրճերը և Բէջօօ:

—Պուլկարիոյ և Թուրքիոյ նոր սահմանները որոշելու համար յանձնախումբ մը կ'ընտրուի:

—Զօրապետ Սասափիէֆ անդամ կ'ընտրուի այս յանձնախումբին:

—Թուրքիոյ և Սերպիոյ միջև հայտնութեան բողոքը կը կատարուի:

—Օսմ. զօրք յառաջ կը խաղալ ղէպի Միտիա-Էնոսի միջին հողերը:

—Պրանսա և Ռուսիա կը ջանան զինադադար առաջ բերել պատերազմիկներուն միջև:

—Պ. Վենիզելոս Աթէնքէն կը մեկնի ղէպի յունական ընդհանուր բանակատեղին, Կոստանդին Թագաւորին հետ համաձայնելու՝ Ռուսիոյ և Գաղղիոյ տրուելիք զինադադարի պատասխանին մասին:

Յուլիս 2.— Մեծ յաղթանակ յունաց Բրիտանիոյ ու Բեզրիչի կիրճերուն մօտ:

—Կոստանդին Թագաւորը շարժեալ բողոք կը բառնայ եւրոպական վեհապետաց մօտ, պուլկարական խժոժութեանց դէմ:

—Եպիփանոս երկու զօրաբաժին կ'ուղարկուի Թրակիա զրկելու համար, զօրական Տանկիի հրամանատարութեան տակ:

—Պուլկարիոյ ղեկավարին ուղեւորական մայրաքաղաքէն ելլելու համար անցադիր կը տրուի:

—Զորուն և Ռոստոփոն կը գրաւուին Օսմ. բանակէն:

—Ռուսիոյ բանակը կը գրաւէ Գալա-բանան:

—Ռուսական նոր ջանքեր Յունաստանի և Սերպիոյ կառավարութեանց մօտ, զինադադարի համար:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՅՈՒՂԱԴ

Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ քահանայական դասը մենէ կը խնդրէ հրապարակաւ իր շնորհակալքը յայտնել Ազն. Տիւկին Տիգրանուհի Տիգրան Սարգիսեանի որ լսելով թէ՛ Ս. Ստեփաննոսի Քահանայք՝ ջերմ փափագ մ'ունին յատուկ գրառարան մ'ունենալու իրենց վերաբերեալ սենեակին մէջ, ինքնաբերաբար փութացած է գեղեցիկ գրադարան մը շինել տալ և ունիլ, ի յիշատակ իր պատուական և ողբացեալ ամուսնոյն Տիգրան Սարգիսեանի: Քահանայից դասը՝ խորին շնորհակալութեամբ և օրհնութեամբ կը փութայ յայտնել թէ գրադարանը՝ սրղէն շինուած և իր տեղը գետեղուած է, և որուն մէջ, վայելուէ տեղ մը պիտի գրուի Ազն. նուիրատու տիկնոջ և իր հանգստեան ամուսնոյն յիշատակը, քահանայական դասը պատրաստի բաւական գիրքեր ունենալով, ջանք չպիտի խնայէ անշուշտ այսուհետեւ լեցնել և ճոխացնել զայն, որուն վրայ կ'հրաւիրենք մեր ազնիւ և բարի ազգայնոց ալ ուշադրութեան, որպէսզի հաճին իրենք ևս ունենալ սոյն գրադարանին մէջ իրենց օրհնելի յիշատակները—նուիրմամբ օգտակար զըրթերու:

—Ուրախութեամբ կ'իմանաք որ Բրիտանական Կարմիր Ուալի Ընկերութիւնը Մետալ տուած է Օրիորդ Անթառաք Մուկանեանի, որ ամենամեծ անձնութեան թիւում իրեն հիւանդապահուհի, խնամած է հիւանդներ՝ Պոլսոյ հիւանդանոցի վերածուած թանգարանին մէջ, Թրքո-Պալ-քան պատերազմին ամբողջ տեղութեան շրջանին:

Սոյն Մետալը Ազն. Օրիորդին անձամբ ներկայացուցած է Բրիտանական Թագաւորութեան հիւպատոսարանի ներկայացուցիչը՝ Կարմիր Ուալի Ընկերութեան կողմէ զրկուած ջերմագին շնորհութեան գրով մը:

Ազն. Օրիորդին այն ընկերուհիները ունիք նոյնադասիական առաքելութեան մէջ ըլլալով Լօստոնի մէջ կը գտնուէին, իրենց մետալը ստացած են Մայր-Թագուհի Ալեքսանդրայի ձեռքէն: Եւ թագաւորութիւնս այս առթիւ իր շնորհաւորութիւնները կ'ուղղէ անձնուէր Հայ Օրիորդին:

—Նոր հրատարակուած քարտէզներէն շնորհակալութեամբ ստացած ենք Քրանսական ծովային սպայ և Իզմիրի շնորհակալական ծովային տանտէր հրատարակած Հայական Վեց Նահանգները, որ արդարեւ գնահատելի և խնամուած աշխատութիւն մըն է և կարծէ որ ունենան ամէն տեսնոք որ կը սիրեն հէգ Հայաստանը:

Նոյնպէս շնորհակալութեամբ ստացած ենք Տիար Ա. Պիպլուհեանէ ծրագրուած և

ղուքսին ղէմ մղուելիք պատերազմին վրայ կը խօսէին:

Շարլ Թ. խնդի աչքերով երկուքն ալ դիտեց: Եւ յանկարծ քանքան մը արձակեց, խնդուք մը՝ ցաւաւատալ, մահաշուք, սոսկալի որ զինք կը ցնցեր մահացու ցնցումով մը:

Գաթէրին ալ Մէտիլի դանդաղօքն հեռացան. Հանդիսութեան օրահին շուրջ պտրտեցաւ: Իր անցքին վրայ, զուլաները կ'ընկնէին, յարգանքի լուրթիւն մը և թերեւս սոսկումի՝ կը տիրէր...:

Ժպտուն, բարձրագոյն, անցաւ:

Սովորականէն աւելի հրիտաւարք կ'երեւէր, փղոսկիէ արձան մըն էր կը քալէր: Տեսան որ կանգ կ'առնէր իր պատուաւ Օրիորդներէն միայն առջև, անոր քանի մը բառեր կը մըլնէր և ճաւառէն կը շարունակէր, յետոյ ուրիշի մը, յետոյ ուրիշի մըն ալ, կարգախօս կուտար:

Վերջապէս իր յարկաբաժինը մեկուսացաւ, ընկերակցութեամբ իր օրիորդներու շարքին որոնք հետեւած էին այս բողոք իրերադարձութիւններուն:

Այս չորսին մէջ կը գտնուէր Ալիս ալ

«ԳԵՏԻՆԻ» ԹԵՐԹՈՅԵՐ [71]

ՄԻՆԵՂԻ ԶԷՎԱԳՈ

ԲԱՐՏԱԵԱՆՆԵՐԸ

ՍՈՐՈՑ ԴԻՏԱԶՆԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՁԶ.

ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԹՈՉՈՒՆ ԳՈՒՄԱՐՏԱԿԸ

Հուլիսը չընկալաւ փողոցներու մէջ, քաղցրեղներու ամբողջ ալիս ազատ շարժելու, վայրենի ունեւններով խուժած էր ամէն կողմէ, այնպէս որ Հուլիսի մէն մի դուռը պահակախումբը խոհեմութիւն համարած էր շարժական կամուրջը վեր առնել:

Զգիտցուիլ թէ ինչ պիտի պատահէր այդ օրուան մէջ եթէ օրը յանկարծական փոփոխութեան մը չենկարծուէր և եթէ ուժգին անձրև մը չտարպեր Բարիզները իրենց տունները դառնալու:

Սակայն երկու երեք հազար հոգի, ամենէն կատաղիները անտարբերութեամբ

ընդունեցան փոթորիկին հետեւանքները:

—Կեցցէ՛ պատարագը. կեցցէ՛...:

Այս ազդակը, Հուլիսի մէջ գտնուող հիւկնօնները լսեցին առանց անհանգստութեան, թագաւորին ասպնջականներն էին և իրենց անկարելի կը թուէր որ քրիստոնէութեան ամենէն մեծ թագաւորը իր հիւրասիրական պարտականութիւնները չկատարեր զանոնք թէ չնամանի տալով:

Ասկից զատ որդապէս մտադրած էին պաշտպանուիլ, և նոյն ինքն թագաւորը պաշտպանել: Անոնցմէ շատեր կը կասկածէին թէ ժողովուրդի գրգռութեան մէջ կիզի մատը կար: Եթէ խնդիրները աւելի ծանրանային, եթէ կիզ, խնդութեան նուազ մը բռնուած, համարձակէր Շարլ Թ. ի վրայ յարձակուիլ, պիտի պաշտպանէին թագաւորը և իր զահուս վրայ պահէին:

Վերջապէս իրենց համար, Շարլ Թ. ի ապահովեալ խաղաղութիւնն էր:

Կիզ՝ պատերազմն էր:

Ուրեմն անհուն վստահութիւն մը ունէին Շարլ Թ. ասպնջականութեան վրայ, զոր Շարլ Թ. լայնօրէն, պիտի օրէնք կը շարժէր և անհանգիստ չէին ըլլար Հուլիսի

շուրջ մենչող սպառնալիքներէն:

Բայց ամբողջ ուրիշ աղտոյակ մըն ալ կ'արձակէր, զոր Գաթէրին սուր ժպիտով մը մտիկ կ'ընէր:

Վայրկեան մը, իր Շարլ որդին քաչեց տարաւ ղէպի պատուաւ մը անոր ընկողմ:

—Վհնախաւ, երեկի քիչ մը քու բարի ժողովուրդիդ որ ձեզի կ'ուզէ:

Շարլ Թ. պատուաւ վրայ երեքաւ: Անոր տեսքին դուրսը տեսակ մը կատաղի մենչիւն տեղի ունեցաւ: Եւ այս ժըլիորը պայթեցաւ:

—Կեցցէ՛ ընդհանուր հրամանատարը, կեցցէ՛ կիզ... մահ հիւկնօններու:

—Կ'լսէք, տէր, ըսաւ Գաթէրին թագաւորին ականջին, ժամ է գործելու... եթէ չէք ուզեր որ ձեր տեղ կիզ գործէ:

Շարլ Թ. սարսուռ մը ունեցաւ, կատաղութեան և սոսկումի: Իր աչքերուն մէջ արիւնալի շող մը պլպլաց: Ընկրկեցաւ, ներս մտաւ և սրահին խորը ուղղուած ատեն, տեսաւ որ կուգային Հանրի տը կիզ և ամիրալ Գոլիշի, որոնք սիրալիկ կ'երեւէին և հանդարտօքն Ալլի

3. Փափագեանէ գծադրուած Ընդարձակ քարտէշը Օսմ. Պետութեան, որ կը ներկայացնէ Փոքր Ասիա, Հայաստան, Ասո. իբ. Միջագետք և սահմանակից երկրաւանքէն Ռուսահայաստան, Պարսկահայաստան, Եգիպտոսի Հիւսիսային մասը և Եւրոպական Թուրքիա։ Սոյն քարտէշը եօթը գոյներով նկարուած ընտիր և մանրամասն ու շատ խնամուած գործ մըն է ժամանակակից անցքերուն հետևողներուն համար չափազանց հետաքրքրական։ Հետը կցուած է վիճակագրական ծանօթութիւններու գրքով մը։ Յանձնարարելի է թէ վարժարաններուն, թէ տուններուն և թէ գրասենեակներուն գործածութեան համար։ Նրկայնութիւնն է 1,22 մետր, լայնքը 0,88 մետր, Գին՝ Պոլսոյ համար 10 դր., — Տիր Գալուստ Փափագեան 10 Քր. քանք նուիրեց Աղքատախնամի Տիկին Տուտու Դարագաշխանին մահուան առթիւ։

— Տիկին Սրբուհի Տք. Լեւոն 1 Օսմ. ոսկի, Օր. Թագուհի իմանեան կէս Օսմ. ոսկի կը նուիրեն Հոգ. Որբ. Ընկերութեան իրենց քրոջ Տուտու Դուլուսմանի մահուան քառ. առթիւ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳՈՒՆԻՐԱՆ. — Երկուշաբթի օր մինչև կէսօր քաղաքին մէջ քուրայի մէկ ղէպ միայն պատահեցաւ։ Բռնուողն է Նէսիմ իզուաք, Գարաթաշաբնակ 30 տարուան հրեայ մը։

Նոյն օրը կէսօրէ վերջ, ուրիշ կասկածելի ղէպներ ևս պատահած են և ասոնք են.

1. Եւանկելոս Կառուհիս, 60 տարեկան, Այ. Էքաթերինա թաղէն։

2. Թէօդոս Պոյաճըօղլու, Մօթաքիա թաղէն։

Դեռ ուրիշ երկու հոգիներ ալ քուրայի ախաանիլ ցուցուցած են նոյն գիշերը, Արապ Տափան թաղը։

Դէպք մը ևս պատահած է Պէլա վիսթա թաղը Սքալարինո անցքին մէջ։ Մաքրանոցը տարուած հինգ վարակեալներն ալ ապաքինած և իրենց տունները վերադարձած են։

Ինչպէս կ'ենթադրուի, այս մահաբոյր հիւանդութիւնը սկսած է մտահոգիչ համաժողովի մը առնել քաղաքին մէջ։

* Նրէկ մինչև կէսօր քուրայի երկու ղէպներ պատահեցան։

1. Հացագործ Թէօդոս, Բէշիտի Պաղտային վրայ. (մեռել)։

2. Լեւոն Յ. Գուլումեան, Կէօզէփէ։ ԱՆԳՆԱԿԱՆ հեռագրային ընկերութեան Իզմիրի ներկայացուցիչները Պ. Բիչօր և Ար. Բիչօր պէյ Նահանգային ընդհանուր ժողովին Իզմիրի և արուարձաններուն մէջ հեռագրային հաստատելու մեծաշնորհ խնդրեցին։

ԱՆԱՍՈՒՆԻ ԳՈՂԵՐ. — Կարծես չէին բաւեր աւազակային խուճերը Էօթէմիլի չըջկանները հիմակ ալ հոն երևան եկած են անասունի գողերը, անուարաբաժնի ազգերով խեղճ գիւղացիներուն։

ԱՄԱԼԹԻԱՅԻ գրածին համեմատ,

Լիւթս։ Գաթէրին ընդարձակ ու ճոխ սենեակի մը մէջ մտաւ։ Իր ըրած մէկ նշանին վրայ միայն Ալիս հեռը ներս մտաւ։

— Զաւակ, ըստ թագուհին իր լոյն պօրոն վրայ նստելով, մինչ Ալիս թաւիէ բարձր կը զննէր անոր ոտքերուն տակ, զաւակ, այսօր Լուվրէն չպիտի հեռանաս, լաւ ևս ինձմէ չպիտի հեռանաս...։

— Սակայն տիկին...։

— Այո՛, գիտեմ որ պիտի ըսես թէ՛ կ'սպասես Մարիյեաքի կոմսը այս երեկոյ ժամը ուրիշ...։

Ալիս թագուհին վրայ զարմացման ակնարկ մը նետեց։ Գաթէրին ուսերը բարձրացուց։

— Միթէ՛ ամեն բան չեմ գիտեր, ըսաւ բարութեամբ մը։ Բայց որովհետեւ պիտի բաժնուիք կուղիւ բողոքովին անկեղծութեամբ խօսիլ, Լօրան է լուր տուողը։ Այն բարի պատեւ Լօրան, որ քեզի այնքան վստահութիւն ներշնչած էր, լաւ ըսէմ, ամեն օր ինձի տեղեկութիւններ կուտար ինչ որ կ'ըսէիր ու կ'ընէիր... Ա-

Դոնիայի բնակիչները վերջերս ի նպաստ պատերազմին Ձ հազար դր. նուիրած են։ Նոյնպէս 80 հազար դր. նուիրած են Ագ-Շէհրի բնակիչները և 21,200 դր. Եւլուպիները և Ենի-Շէհրիները։

ԱՅՏԸՆԻ մէջ Անտոնիոսին լեռ վերցընող Հաճի Մուսթաֆայի աւագակախուժը յիշալէն 900 ոսկի առնել վերջ իրել փրկած, անհետացաւ է։

Հաճի Մուսթաֆայի աւագակախուժէն զատ երևան ելած ևս ուրիշ երկուքներ, որոնք Էօթէմիլի չըջկանները կը թափառին և կը խոստանան աղետաբեր ըլլալ։

* Էօթէմիլի գալգամ Թէվֆիք պէյ կուսակալութեան հետագրած է թէ ձերբակալուեցան 4 հոգի որոնք մասնակցութիւն են ունեցած Հաճի Մուսթաֆայի աւագակախուժին։

ԴԺԲԱՆՏՈՒԹԻՆԻՆԵՐ. — Դարմանուելու համար յունաց հիւանդանոցը փոխադրուեցան 10 տարեկան Ֆլորէնցիա Ֆիլաքիդիս, վիրաւորուած անկուսի հետեանքով և Գօզլուճայէն եօթը տարեկան Բանայօղլու Դարեքլուս որ տղ ձեռքէն վիրաւորուած էր։

* Կիրակի կէսօրէն վերջը մինչ յոյն երիտասարդ մը յունաց Մօթաքիային մօտ գտնուող և Միլէս գետին վրայ ձգուած Այտրի յերկաթուղւոյ կամուրջին վրայէն կ'անցնէր հաւասարակշռութիւնը կորսնցունելով գետը ինկաւ բարեբախտաբար առանց ծանր հետեանքի։

* Մինչ առջի օր Զուքի Ընկերութեան բարձր պաշտօնեաներէն Պ. Էտգար Սէքլիզ իր պարտէզին ծառէն դանակով պտուղ կտրելու վրայ էր, դանակը վրիպեցաւ և բռնեցքէն վիրաւորեց զինքը փոխադրուեցաւ Ֆրանսական հիւանդանոցը։

ԾԱՂԱԿ Հիւանդութիւնն ալ քուրային հետ զուգընթաց կ'ընթանայ քաղաքին մէջ, գործելով իր աւերը մանուկ աշխարհին մէջ։ Այսպէս երէկ երկու յոյն երախաներ մեռան մէկը Այ. Նիքոլա իսկ միւսը Հաճի Սթէլիո թաղէն։

ՆԱԽԸՆԹԱՅ օր աւստրիական «Կալիթիա» չղգնաւով բաւականաչափ թուրք գաղթականներ հասան քաղաք։

ԿԻՐԱԿԻ օր Էօթէմիլի մէջ տեղացող հեղեղեանն անձերը մէկ կողմէ նպաստած է ձիթեղիներուն, բամպակին, թուղին և շուշմային, միւս կողմէ վնասած է ձիթախտին, մանաւանդ ձիթախտի սերկիներուն։

ԱՆՏԵՆԱԿ կիրակի Պուրնօվայի Ս. Աստուածածնայ տաճարին մէջ հանգստեան արարողութիւն կատարուեցաւ ի Տէր Նընջեցալ վառնայի մետաղալորի Տ. Յովհանն հոգևոր համար։ Արարողութեան կը նախագահէր Տ. իրիսոսգոմոս։

«ԱՆԱՏՈՂԻ» քաղաքագետութեան ուղարկութիւնը կը հրաւիրէ կարգ մը մը սովաճառներու վրայ, որոնք հակառակ պատուէրին կը շարունակեն ոչխարի մօին օխան 31 մէթալիկէն ծախել փոխանակ 28ի։

ԿԻՄԻԼԵՅԻ «Մաղտա» չղգնաւով նա խնթաց առաւօտ Ձէլմէի ըլնճան գնաց Ռուսիոյ քաղաքա ընգհ. հիւպատոս Պ. Վիգթոր Գալ. Պ. Գալ շատ հաւանական

պագային, Ալիս, խոհեմ եղիւ բարեկամուհիներու և խորհրդակիցներու ընտրութեան մէջ։ Կը տեսնես թէ որքան անկեղծ եմ...։

Ալիս զգեստած կը մնար, Գաթէրին իրեն պատեհաւած հաճութեամբ պաշարուած։

— Այդ Լօրան տեղի արարած մըն է, շարունակեց թագուհին, վաղուէն վրձնտէ... քայց զառնալով ըսելիքն, գիտեր թէ ժամադրութիւն տուան էիր Մարիեաքի այս երեկոյ։ Բեզի գաղտնիք մը պիտի յայտնէր, այդ գաղտնիքը, պիտի ըսեմ քեզի, կոմսը քեզի փոխի առաջնորդէր կէս գիշերին ի Սէն-Միքէլ-Օքսէրու, գիտե՞ս ինչու համար...։

— Ո՛չ, տիկին, կսկմաց Ալիս։

— Տղայ... Աւելի տարբեր կը կարծէի քեզի... լաւ ուրեմն, գիտցիր ուրեմն որ ամեն բան պատրաստել տուի որպէս զի քու միւնթիւնը կոմսին հետ այս գիշեր պսակուի...։

Թագուհին այնպիսի բարութեամբ մը կը խօսէր, որ շատ զգուշ էր անոր մէջ ու է կանխակալ միտք մը տեսնել։ Եւ

է որ չաթթուս վերջերը հոս վերադառնայ։ ԲԱՂԱԿԻՍ կարող փաստաբաններէն Փէրթէվ Լէվի էֆ., Նահանգ. Ընդհ. Ժողովին աղերսագիր մը մատուցանելով Այտրի նահանգին բոլոր գաւառակները, քաղաքները և գիւղախուճերը իրարու միացնելու համար մեծաշնորհ խնդրած է։ ՆԱԽԸՆԹԱՅ գիշեր անձանքները Էնչէ Անկէզը տուն մը մտնելով հագուստ և կարասի վերադրուած և փախած են։

ԲԱՂԱԿԻՍ Ոստիկանագետը հետեւաւ ը կը ծանուցանէ։ —

Ներկաներու վրայ իրել յաւելուած ձիււոր և ոչ ձիււոր ոստիկանական պաշտօնեաներու պէտք ըլլալով՝ ոստիկանական կանոնագրին, 14րդ, յօդուածին համեմատ, հոն լիչուած պայմանները լրացնողները կը հրաւիրուին ոստիկանատուն զինել և արձանագրուիլ։

Ահաւաստի ոստիկանական կանոնագրին 14 յօդուածը։

Ոստիկանութեան թեկնածուն 1. պիտի ըլլայ 23-30 տարեկան, 2. պիտի կարգայ և քրէ համարձակ, կարգացածը չուտով պիտի ըմբռնէ, ուղղագրութիւնը լաւ և ոստիկանական դպրոցին մէջ տրուելիք դասերը մարտերը կարող պիտի ըլլայ, 3. Հասակը մէկ մեղր 64 սանդիմեղրէն վար պիտի չըլլայ, 4. անբարոյական կամ ռճրագործ ու գինովութեան և խաղամուրութեան ախտերուն տէր չպիտի ըլլայ, 5. նուաստ գործերով զբաղած չպիտի ըլլայ, 6. իր բարի վարուց տէր ըլլալով պիտի երախաւորէ և 7. քաջառողջ և մարմնական պակասութիւններէ զերծ պիտի ըլլայ։

ԻՉՄԻՐԻ Դատուն կը ծանուցանէ իսլամ հաւատացեալ, որ ըստ Կայսեր. բարձր հրամանին, պատժական օրինադրին 99րդ յօդուածին տրամադրութեան համեմատ պիտի պատժուին ամեն անոնք որ կը յանդգնին իրենց Բամաղանի պահնցողութիւնը աւերել։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգղիոյ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտ. Կրէյ յայտարարած է, որ Անգլիա պիտի չթողատէ Էտրիէն-Բոնի պարպուել թուրքիոյ ձեռքէն։

— Պատերազմական ատեանը Ռօտտ-թօրի ղէպին առթիւ իր վճիռը տալով դատաստան կատարել վերջ 139 հոգի մեղապարտ ճանչցած՝ Տրապիզոն և Կարին պիտի աքսորէ։

— Հէլլենական այն բոլոր վաճառակաւ նաւկան նաւերը որ կը գտնուէին Սև Մուրուսական նաւահանգիստները՝ Թըրք-Պալքան պատերազմներէն ի վեր պիտի կրնան անցնիլ Պոսթօրը՝ եգէական ելելու համար։

— Մ. Մաթօնէսքիւի առաջարկութեան վրայ, կողուող կողմերու պատերազմները ընդունած են երեք օր երկարաձգել զինադուլը։

— «Տէլի Թէլէկրաֆ» կը տեղեկանայ թէ Թշնամիներու միջև հաշտութեան ըստորագրուելը պիտի տեղի ունենայ այսօր (երէկ)։

Ենտոյ ինչու պիտի ստէր։ Ձէ՛ր խոստացած այս ամուսնութիւնը Ալիսին, փոխարէն իր ծառայութեանը։

Լրտեսուհին հետզհետէ կարմեցաւ և զեղեցեցաւ։ Իր սիրտը բացուեցաւ, իր պէքերը արտասուեցով լեցուեցան։ Մըրմնջեց։

— Բայց նախկը, տիկին։

— Նամակը, ահ, այո՛... լաւ ուրեմն։

— Այս երեկոյ ինձի պիտի յանձնէին, ըսաւ թիւ յոսով զողովուրդին։

— Թէ՛ Բանիկարօլլա պէտք է քեզի յանձնէ, կուգես ըսել, քանի որ իրեն յանձնեցի, քանի որ քեզի կը ներէ... լաւ ուրեմն, ժամը տասնմէկին, պիտի տեսնես Մարքին և կէս գիշերին Մարիեաքի կոմսը պիտի գայ, կը խոստանամ անոր իմօր տալ...։

(Դատուհանիցէի)

ՊԱՇՏՈՆ ԿՈՒԶԷ

Գոյնէ չըջանաւարտ երիտասարդ մը տեղեկակ Անգլիերէնի, Թուրքերէնի Հայերէնի և բաւականաչափ Ֆրանսերէնի, կը փափաքէ պաշտօն մը ունենալ անհուսաւան մը մէջ, զիմե իմաքարատուն։ 5—2

— Իտալիա և Ռուսիա, Վիէնայէն ստացուած տեղեկութեանց համաձայն, ճնշուած պիտի բանեցնեն Յունաստանի վրայ, որպէսզի վերջինս Գալալան Պուլկարիոյ թողու։

Մ. Վէնիզէլուս պատասխանելով ասոր յայտարարեց թէ՛ Յունաստան հաստատու պէս կը մերժէ Գալալան Պուլկարիոյ թողու, և աւելցուց թէ Յունաստան նախամեծար կը համարի թշնամութեանց վերսկսումը քան Գալալան Պուլկարիոյ թողուը։

Մեծ տէրութիւնները այս խնդրոյն լուծուած պիտի առաջարկեն իրաւախօհական ատեանի մը։

— Այն պահուն, որք Վիտին բանտէն երկու սերպ սպաները պուլկարական բանակը կերթային ձերմակ դրօշակ պարգած՝ որպէսզի ծանուցանեն զինադաշարի մը կնքումը, պուլկարները անոնց վրայ զէնք քաշած և վիրաւորած են երկուքն ալ։ Այս լուրը ամէն տեղ ջերմագին յուզում պատճառած է։

— Բ. Դրան մօտ Էտրիէն պարպուել համար մեծ տէրութեանց ղեկումը օր քան զօր կ'սկսածնի կը դառնայ։

— Հէլլեն և Պուլկար պատերազմները չկարողացան իրարու լսել, երկու կողմէն ալ կը պնդուի Գալալայի վրայ։

— Պուլկար պատերազմները խնդրեցին որ զինադաշարը հինգ օր երկարաձգուի։

— Պետութիւնները, իրենց հաւաքական ղեկումով, պիտի յանձնարարեն Թուրքիոյ Էնոս-Միտիա գիւղ քաղաքի, Բայց այս յանձնարարութիւնը սպանալութիւն ընդունիլ պիտի չունենայ։

— Հակառակ զինադաշարին պուլկարները գրաւեցին Շթրուէիցայի տիրապետող բարձունքները։

Սերպիական բանակը նոյնպէս ղէպի Գրոսթիք առաջացաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ. 23 Յուլիս. — Հելլէն վարչապետ Պ. Վենիզելոս շատ կտրուոր յայտարարութիւններ ըրաւ մինչև այն կէտին թէ Յունաստան տրամադրեր է իր պահանջներուն մէջ տեղի տալ։

ՆՈՅՆ. — Ըստ այս յայտարարութեանց նուազագոյն սահմանը Հելլէն պահանջմանց Բօրթ-Լակօն Հելլէնական նոր սահմաններուն մեկնակէտ ծառայելն է։

ՆՈՅՆ. — Այսօր ապսցեցուցիլ լուր մը ելաւ։ Պուլկարները առաջարկեր են Զաղարայի մէջ գտնուած 3000 օսմ. գերիները հրացանի բռնել։

ՆՈՅՆ. — Երեկուան Լոնտոնի դեսպանագիրին՝ զբաղուեցաւ Եպիրոսի հելլէն սահմաններուն կարգադրութեամբ։

ՆՈՅՆ. — Այս ժողովին Ֆրանսացի ներկայացուցիչը առաջարկեց որ Եպիրոսի Հելլէն, սահմաններ սկսին Սըրիոսի գլուխէն և եգէականի կողմէն Յունաստանի տրուին իրել փոխադրութիւն։

ՆՈՅՆ. — Ֆրանսական այս առաջարկը իսպառ մերժուեցաւ Իտալիոյ դեսպանէն։

ՈՒՍՈՒՑԻԶ

Անաթօլիա Դօլէհի ընթացաւարտներէն երիտասարդ մը կ'փափաքէ ուսուցչութեան պաշտօն մը ստանալն ազգային վարժարանի մը մէջ, փափաքողը կրնան զիմել խմբագրատունս։ 4—1

ՊՈԼՈՍ ԽՏՐԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԶԱՐՏԱՐԱՊԵՏ

Տիար Պօղոս իմարեան վկայաւ ճարտարապետ վերջերս փոխադրած է իր գըրասենեակը բաւած Պաքըմեան թիւ 34, ուր կը պատրաստուին չնքերու յատակագիրներ, կըլան չինութեան ծախքերու գնահատումներ, գոհացուցիչ պայմաններով կ'ստանձնուի շէնքերու կառուցումը, նաև ո'ւ է հողի (ազարակներու, պարտէզներու) և լույս յատակագիրներ կ'առաքարատուին ու նոյն իսկ փողոցներ բանալով մաս առ մաս վաճառելու գործեր կ'ըստանձնուին։ 50—17

Հոգ. Որբ. Ընկերութեան Որբանոցին համար. պարկեշտ և գործունեայ տնտեսուհի մը պէտք կայ, զիմել Ընկերութեան Որբանոցը ամէն օր Կ. Ա. Ժ. 10—12 Ղոգ. ՈՐԲ. ԸՆԿ. Ղոգ. ՈՐԲ. ԸՆԿ.

Տիեզերապետ ճանչցուած լաւագոյն ժամա-
ցոյցը որ պաշտօնապէս ընդունուած է հեռե-
կալ վարչութիւններէ.

Անսօրուի Օւմ. երկա-
քողինեռու ընկերութիւն
Շիրիքի Խաչրիյէ
Օւմ. զօրաց վարչութիւն
Իսաղիոյ պէտկն. երկաքո-
ղի. Ռուսական երկաքողի
Յունական երկաքողի

Ռսկի, Արծար, Նիքի

—ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՄԵՄՈՒԹԵԱՄԲ—

Ընդհանուր ներկայացուցիչ Այսրնի, Գոնեայի նահանգներու եւ
Արշիպիպոսի կղզեաց:

ՎԱՀԱՆ ՋՄԻՌՆԱԿԵՍԵԱՆ

Ի Զուխա Պէտէսթէն, Թիւ 14 - 40

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ Իզմիրի եւ Շրջակայից ծանօթ ամէն ժամագործնե-
րու մօտ:

Ք Ա Ղ Ո Ւ Ա Մ
ՆԵՕՏԱԹԷԼԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴՈՅ
ՈՐՈՇՄԱԳՐԷՆ

Ա. Գործարանատէրերու յաւելացուած մրցանակներ զրպանի
եւ նաւու լաւագոյն վեց հրովերքներու համար սերիի մրցանակ.

Ա. Կ Ա Ր Գ. Թիւ դասակարգութեան

Պ. Կ. Գ. Զաւրը-ժագօ և Ընկ. Գործարան (Զենիթ) ժամացոյցերու իւրի 22,8

Ա. Պիւհրէ, Լօրլ 22

Ա. Տիթիշայմ, Շի տը Զօն 22,2

Ա. Տ. Նարսէն, Ի Լօրլ 49,1

Գործարան Լոնտօնի, Ի Սէնթ - Իմիէ 44,2

Ժամագործութեան դպրոց 43,0

Լ. Գրանտ և Էդարթ (ՕՒԼԷԿԱ) 43,8

Ի Դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանագիր՝ Փէրրիշ Նախագահ՝ Տօ՛՛՛ Բէ՛՛՛ ԲԱ՛՛ԼԷ՛

Մ Ե Մ Մ Ր Յ Ա Ն Ա Կ
ԲԱՐԻՁԻ 1900 Ի ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՆ
ԱՐՏԱԲՈՅ ՄՐՑՄԱՆ ԱՆԴԱՄ՝ ԺԻԻՐԻԻ ՄԻԼԱՆԻ
1906 Ի ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՆ

Նեոշարի (Զուիցերիա) գտնուեալ 1909 ի Պետական
մրցման մեջ ճշգրտեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է,
որուն եւ ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր միևնչեւ այն ասեւ:

ԱՅՍ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ՈՒՍԲԻՆ
Կը գտնուի հետեւեալ վաճառատներուն
մէջ.

DEWARS

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ԵՂԱՐԿ
ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ԵՂԱՐԿ
Ք. ԳՐԱՄԷՐ ՄԻԻՊԵՆՏՈՐ

ՀԱՅ ՀԱՅՑ ԵՒԼՆ. ԵՒԼ.

ԼԸ ՏԱՆԻԻՊ Ա ՎԻԷՆ

ԱՒՍՏ. ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՋՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ. Հաստատեալ 1867 ին

Պաւստայատուկ ձեռնարկ կայս. եւ Թագ. կառավ. հսկողութեամբ

Ցայսօր իր Ապահովագրեալներուն վճարած է	250,000,000 Քր.
Պահեա ապահովուած	50,000,000 »
Արժէք իր կալուածաց	7,000,000 »
Դրամագլ. ամբողջական	3,000,000 »
Պահեա կեանքի ճիւղին	35,000,000 »

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ—

Կեանքի վրայ ամեն տեսակ պայմաններով,

Որոշ պայմանաժամով կամ հասոյթի մը վճարմամբ
անկարողութեան պարագային:

Խառն ապահովագրութիւնը. 3% ապահովեալ յաւելումով:

Օժիտի եւ խնայողական ապահովագրութիւնը:

Բօլիսն՝ պայմաններն ամեն նորագոյններն են և ամեն առատածեւն:
Տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներու:

ՔՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ԵՒ ԱՆԻՐԻԲԶ
Քիւիլի Գուգու օղու խան

Զիթապտուղի Անխարդախ Իւղ

ԲԵՐՆԵՆ ՀԱՄԸ ԳԻՑՅՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՍՏԱՄՈՒՄՆԵՆ ԱՌՈՂՁ ՊԱՀԵԼ ՈՒՋՈՂՆԵՐՈՒՆ

Իզմիրցիք որ ամեն բանի մէջ փափկաճաշակ և բժանդիր են, ցաւ ի սիրտ պար-
տիք ըսել թէ իրենց առողջութեան մասին անհոգ են, բացառութիւնները միշտ յար-
գելով, բնաւ կերած իւղերուն ուշադրութիւն չեն ընել, կարգ մը ծախուած բաւ-
պակի և պէտտակի իւղերով խարդախուած ձէթ գործածելով իրենց ամեն թանկագին
գոհարը, առողջութիւնը, վրայ կուտան, ամեն նշակաւոր բժիշկները իսկ Այվալըքի
ընտիր իւղը կը յանձնարարեն ձկան իւղի տեղ գործածել իրեն կազդուելի և բոլոր
հիւանդութեանց միակ զարման, որքան ուրեմն պէտք է առտնին պիտոյից համար այդ
իւղը գործածել քան վատառողջ և խաղախեալ իւղերը, փորձեցէք անգամ մը և ինք-
նին պիտի գնահատէք իր առաւելութիւնները: Գործածեցէք զայն նոյն իսկ խմորեղէն-
ներու և այլ տեւեղեցներու մէջ որք չուշմայի իւղով կը պատրաստենք ցորդ:

Փնտռեցէք Ազգ. Հիւանդանոցի նոս Ազնաւորեան փողոց Թիւ 7,
ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ տունը: 125—109

ՄԵՄ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԻՔ
Ք Ա Մ Է Լ Ի Ա Ի
(ՆԱԽՈՐԴ ԸՍՏԱՐԻԹԷՆ)

Վաճառատան մէջ կը գտնուին ամեն ճաշակի յարմար ապրանքներ:
Այսին ներկայ եղանակին համար, ընդունած ենք մեծաքանակի ապրան-
քներ և պիտի կրնան գոհացնել ամեն նրբաճաշակները:
Գիններու անհամեմատ ատենութիւն, ապրանքներու առկուելութիւն անմրցելի են
Այցելեցէք անգամ մը ՔԱՄԵԼԻԱԹԻ Վաճառատունը համոզուելու համար:
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE
ՌՈՅԱԼ ԷՔՉԵՆՃ
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնալ 1720 ին ԼՈՆԴՈՆ

Գոյք ընկերութեան
Վճարեալ Ապահովագրեալներու
ՀՐԴԵՀԻ ձիւղ.— Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ Կրօնի զէմ և ամեն կը
կալուածք, կարասիք, ապարանք, նպաստաւոր պայմաններով:
ԿԵՆԱՔԻ ձիւղ.— Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ
ամբողջ կեանքի տեղութեան վրայ: Ոտոն ապահովագրութեանց, Ընկերութեան
ապահովագրութիւն են. ևն.: Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել
Կ. Ռ. ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ
Քննիչ պատուիրակ
Ս. ՈՒԹՅՈԼ ԵՒ ԸՆԿ
Ընդհ. Գործակալ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE
BRANCHE-MARITIM
ETABLI A LONDRES
EN 1720

Ծովային Ապահովագրական Ընկ. Խիստ
վատաւոր պայմաններով: Մտնաւոր պաւ-
պանութեամբ մը ընկերութիւն կապահոյ-
պըրդոնաւ կրակի արկածներ, 10 օրուար
նոյմ տնաժամով մը Իթերանցներու (Docks
մէջ ինչպէս յԱնգլիա նոյնպէս և գիւլաւոր
տօքներու մէջ ինչպէս Մարտիլլի, Հաւի
Համպուրի են. ևն.:

Իզմիրի Ներկայացուցիչ
F. BLACKLER

ՏԻ ԿՐԷՇԱՄ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ԼՈՆԴՈՆ
ՀԱՅԱՏՈՒԱՄ 1848 ին
Պատրաստ 1910 Դեկտ. 31ին
Օւմ. ոսկի 11,512,611
Առատածեւն պայմաններ, Հափաւոր
բաւմնել:
Ամեն տեսակ տեղեկութեանց համար
դիմել
Ս. ՈՒԹՅՈԼ ԵՒ ԸՆԿ
Ընդհ. Ներկայացուցիչ Այտրքի
Կաւալըքեան

PHOENIX ASSURANCE
COMPANY L^D OF LONDON
ESTABLISHED 1782

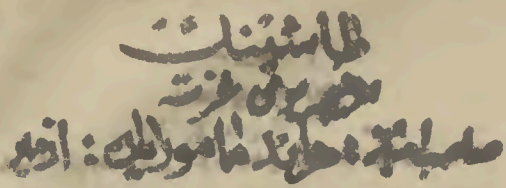
Դրամադուլիս և պահեստի գրամ Ա.
Ռ. 4,500,000 Տարեկան Հասոյթ Ա. Ռ.
4,500,000.

«ՅԷՆԻԲՄ» 122 տարիէ ի վեր հի.
ձեւած օսակ Հրդեհի ապահովագրութեան ըն-
կերութիւն մ'է և ցորդ Հասոյց է առաւ
բան 27,000,000 Ա. Ռ. և ց Համար:
«ՅԷՆԻԲՄ» կ'ապահովագրէ Հրդեհի
զէմ շէնք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաս-
տաւոր պայմաններով, Դիմել առ
Լիւզօր Ընդհ. Գործակ. Իզմիրի
Դաւառայ
F. BLACKLER

ՍԹՕՄԱԼԻԲՍ
ՏՈՒՐԵՆՍԱՅՍՍՈՒՄԸ

ԱՊԱՀՈՎ. ապահովում 98 Պ/0
այն բոլոր հիւանդութեանց համար
որոնք Ստամբուլի և աղիքնե-
րու կը վերաբերին, յոյն իսկ եթէ
30 տարիէ ի վեր աննշմէ տա-
ւատողներ ըլլան: Մարտիլլի
նը կը դիւրացնէ, անորժակը կը
բանայ և յանձնարարուած Եւրո-
պայի և Ամերիկայի բժիշկներէն
առողջացնելով ստամոքսի խի-
թեր, փսխումներ, տղոց և չափա-
հասներու փորնարութիւն, ստա-
մոքսի ընդլայնում, Թոլեմ, չղայ-
չուցութիւն և անմարտողութիւն:
Կը ԾԱԹՈՒԻ բոլոր դեղաբան-
ները:
= 5 Ֆր. ՇԵՇ =
Կեդրոնացողի
ՏՄՕՐԷՆՍ ՄԱՐԿՈՒՆԱԹՅՈՅ
—(Տրօկիստ)—
ԱՐԱՊ ԽԱՆ - ԻԶՄԻՐ
ՍՏԱՄՈՒՄ ԵՒ ԱՂԻՔՆԵՐԸ

202

TACHINK.
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԲ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ՈՒԹԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԻԶՄԻՐ	80	40 1/2	20
ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ	80	40 1/2	20
ԱՐՏԱՆԱԿԱՆ	25	13	50

Նամակներ պետք է ուղղվի Իմրազ. «TACHINK»
Հ. ՄԱՄՐԻԱՆԻՍԻ - ԻԶՄԻՐ

Journal Arménien «TACHINK»
Rédacteur - Directeur
HRAND MAMOURIAN - SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՐԴԱՅԻՆ ԱՆԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմա որ մարդասիրտը արևմտահայ պատերազմները նոր և առաջնորդող սաստկություններ կը մղուին Պաշտաներու մէջ, պատերազմներ՝ որոնց խնթովներն առնուր միայն կրնայ տալ փրկութիւն թիւեր, ի դէպ երեքու մեզ Դաշնային համար թարգմանել հետեւեալ յոյժ շահեկան հատուածը՝ որ Գաւիթ Երևանի մէջ Գրականացի տնի նշանաւոր պատերազմ տնայնապետներն ստորագրութիւն կը կրէ՝ և զոր գրական հին հանդէսը մը մէջ հրատարակուած տեսանք այդ թերթիկի վերնադրով, La bêtise humaine:

Մ. ՆՈՒՊԱՐԱՆ

Մարդկային անբանութիւնը իր քանի մ'երևոյթներուն տակէն դիտուած՝ կրնայ իր գիտական գնահատման նիւթ մը ներկայացնել: Ձեռք վարաներ հաստատական պատասխան մը տալ այդ հարցման, ինչպէս եւ զառաւորութեան որեւէ շրջանակի մը մէջ մտնուած չլլայ այն:

Մենք այսօր այս հատուածին մէջ յաւանդութիւն կ'ունենք այդ անբան նիւթը իր բոլոր ընդարձակութեան մէջ ճանաչուելու, այլ կ'ուզենք միայն քննարկել իր մեծ լուրջ անբանութիւնը: Սակայն ուշադրութեամբ կ'ընենք մին, այն է՝ զինուորականութիւնը (militarisme) տասնևչորս միլիոն մարդկային արարածներուն՝ որք կը բնական աշխարհի ստորագրուէն ի վեր շրջանի և Արևմտեան միջին թափառող մեր արտառոց պատի մոլորակին մէջ:

Մարդկութիւնը անվերջ պատերազմի մէջ է ինքզինքին դէմ՝ բնաւ կ'ունենալով ժամանակ խորհելու և ինքն իրեն հարցնելու թէ ինչ պատճառաւ կը պատերազմուի: Նա իր երկրները կը ճեղքէ կը բռնայ մշտապէս ու մշտապէս ճոխ արեան մը հոսիլը տեսնելու հաճոյքին համար միայն:

Պատերազմները որչափ մարդիկ կը կոտորեն իւրաքանչիւր դարու մէջ: Պաշտանական տեղեկագիրներէ բաւական հնչեալ կարելի է հաշուել արդի պատերազմներուն մէջ սպանուած կամ մեռած զինուորականներ թիւը, ու ամենէն արժանաւորաւ պատմագրութիւնները մեզ տեսնելով քաղաքականութիւնը կը պարունակեն: Այսպէս, զոր օրինակ, գիտենք այսօր թէ 1870 - 1871 թ. ֆրանսո-գերմանական անբացատրելի պատերազմը 250,000 զոհեր ըրած է երկու կողմէն, թէ 1854-1855 թ. Արևելեան անգլո-պարսկ պատերազմը 785,000 զոհեր տուած է, թէ 1859 թ. իտալիոյ կարճատեւ պատերազմին մէջ 63,000 մարդեր ինկած են ռազմագոյտին վրայ կամ մեռած հիւանդանոցներու մէջ, թէ Բոսնիոյ ճատրակախաղը Աւստրիոյ դէմ 1866 թ. 46,000 մարդերու մահուան պատճառ եղած է, թէ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու հիւսիսային և հարաւային բաժիններու հակառակութիւնը 950,000 մարդերու զոհի կերած է 1863-1864 թ. Դիտենք նաև թէ Նաբոլէոն Գ. Նապոլէոնի մղած ճակատամարտերը հինգ միլիոն եւրոպացիներու արիւնը թափած են, և թէ 1815 թ. ի վեր Յոսեփ Բոնապարտի անգամ մտած է արևմտահայ պայքարներու մէջ: Եւրոպայի զանազան տէրութիւններու մէջ պատերազմի զոհերու թիւերը վրայ վրայ հաշուելով՝ կը հասնին 19,840,900 համագումարի մը մեր քաղաքակրթութեան ներքնաբեր երկու աշխարհներուն համար: Եւրոպայի ու Միացեալ Նահանգներու:

խարհներուն համար Եւրոպայի ու Միացեալ Նահանգներուն:

Պատմութեան ծագումէն ի վեր այսպէս եղած է՝ Տրոյական պատերազմէն սկսելով, ինչ ինչ նշանաւոր ճակատամարտեր՝ ուր գիրկընդխառն կը կոռէին դաշնակով ու լախով՝ մէկ անգամէն ռազմագոյտին վրայ մինչև երկու հարիւր հազար հոգի անկէնդան տապալելու յիշատակելի պատերազմներ են, օրինակ Կիսթրինայի և Տեսալոնիկոյ պարտութիւնը Մարիուսի ձեռքով, ու Ատտիլայի վերջին շահատակութիւնները: Մասնաւորապէս խաչակրութիւնը խիստ պատուաւոր յիշատակութեան մ'արժանի են թէ՛ իրենց բարեխղճութեամբ ու թէ՛ օգտակարութեամբ: Առանց մանրամասնութեանց մտնելու բաւ համարենք հաստատել թէ իւրաքանչիւր դար 18-20 միլիոն մարդ ջարդուած է Եւրոպայի մէջ, պատերազմի խիստ բանիմաց հիմնադրութեան երէսէն: Միլիոն հաշուով երեսուն տարեկան մարդերու այդ շարքը՝ իրար ձեռքէն բռնած՝ 4,500 մղոն երկարութեամբ երկը մը պիտի ձևացնէր՝ որ պիտի կտրէր անցնէր բոլոր Եւրոպան ու բոլոր Ասիան, եւրոպական մարտային համաճարակը վարակելով տակաւ այդ անհուն շարքը՝ զիտապատ գետին տապալած է զայն, իւրաքանչիւր դարաշրջան այսպիսի շարք մը հողէն վեր կ'ելլէ միլիոն կերպով ինչպէս համար և այսպէս մինչև վերջը:

Բարբարոս կոչուած ազգերու վրայ մեր ունեցած ծանօթութիւնը անոնց մէջ ալ կը յայտնէ մշտնջենաւոր պատերազմներ՝ որոնք սակայն չորս հինգ միլիոն բանաւոր կենդանիներ կը խողովոյն միայն միլիոն ժամանակամիջոցի մէջ:

Համագումար՝ առնուազն քառասուն միլիոն մարդեր, որոնք ծաղիկ հասակի մէջ ամէն մէկ դար կը հնձուին քաղաքակրթական, կրօնական կամ միջազգային այս անգամ անդադրուած պատերազմներուն մէջ: Այնպէս որ Ասիո-եւրոպեան մեր պատմութեան սկզբնաւորութիւնէն հետէ պատերազմներու մէջ սպանուած մարդիկներու համագումարը կրնայ օրինաւորապէս 1200 միլիոն հաշուուի, համագումար՝ որ բոլորակալ երկրի արդի բնակիչներու թիւը կը ներշնչեցնէ զրի թէ (1):

Այսպէս շուրջ երեք հազար տարիներէ ի վեր, Եւրոպայի Փարաթէսի պատերազմներէն ի վեր մոլորական ու չինական արշաւանքներէն՝ Արեւմտեան աշխարհակալութիւններէն և ինչ ի վեր պայծառապէս աւ պատուաւորապէս մարտերու են այնքան մարդկային արարածներ՝ որքան կը գտնուին զարդիս երկրագունդի վրայ, մարտնչած՝ ստէյ օրհնութեան երգեր երգելով բանակներու աստուածներուն, վասնզի ամէն մէկն իր յատուկ աստուածն ունի, կամ գոռ չեղտ տերով մարտական նուագներ հնչեցնելով: ...

Այս մեր մոլորակին մարդոց այլանդակութիւնը այնպիսի վիճակ մ'ունի որ փոխանակ հանդարտիկ, ժիւ, իմացական և երջանիկ կեանք մը վարելու՝ մշտնջենապէս անձնապայան կ'ըլլայ իր չորս եւ:

(1) Քառորդ դար յառաջ ցոյց տուած այս հաշիւները այսպէս հրէշային վիթխարի համեմատութիւններ տուած են այսօր թէ՛ բանականութեան անգին ստուարութեամբ և թէ քանիչ մարդասիրտը զենքերու անուշիկ յառաջդիմութեամբ:

Մ. Թ.

րակները բանալով և մոլորակի ջրածուութեան մէջ իր հիւթող արիւնը թափելով: Տեսնէ՞ք մէյ մը սա մարդկութեան ըրածը, իր ամենէն հուժկու զաւակները կ'ընտրէ, կը դիտեն, կը ճիւղան, բիւր խնամք կը տանի անոնց վրայ մինչև անոնց առնական տարիքի լրացումը, յետոյ մէթոտաւոր կերպով պատերազմի կը ճակատեն զանոնք: Ըստ որում ամէն մէկ դարու մէջ 36,525 օր կայ որ 40 միլիոն հոգի դաշնակալ պետք ունի, վայրկեան մ'իսկ ձեռքէ չթողուր իր դասակը, օրը 1100 հոգի կը մորթէ անգուլ անդադար, մէն մի վայրկեան մէկ հոգի գրիթէ, ժամը 46 հոգի: Եւ կորսնցնելու ժամանակ կ'ունի, քանզի եթէ պատմամարտ օր մը միայն հանգիստ առնէ, միւս օրը 2200 դատապարտեալներ իրենց կարգը կը սպասեն:

Մարդիկներուն ընթացքն ա՛յն է անա: Քանի մը բաղդատութիւններով վեր հանենք իմացականութեան այդ բարձր աստիճանը:

Արեւի դասակը մարդկային երակներէ արեւը դուրս կը թափէ անգուլ: Տասն եւ ունի միլիոն խորանարդ մէթը թափուած կը գտնուի արդէն:

Բարիգի մէջ Սէն գետը Բոն-Նէօֆի լայն թեւակողմը ամառը շուրջ հարիւր խորանարդ մէթը ջուր կը հոսեցնէ մէն մի երկվայրկեան, որ 3500 ձիւ ոյժ ըսել է: Ուրեմն այդ կամուրջի կամարներուն տակէն ժամը 56,000 խորանարդ մէթը ջուր քանակութիւն մը կ'անցնի, օրը 8,640,000 լիտր քանակութիւն:

Բոն-Նէօֆի կամուրջնային վրայ կ'ունի առնեմք ուրեմն ու դիտենք այդ արագաւոր, ծանր ու խորայնալ գնացքը: Եթէ ջուրի տեղ մարդկային արիւն ըլլար այն բոլոր ճախատամարտերու մէջ թափուած արիւնը այսպիսի գետ մը, այսպիսի հոսում մը պիտի ձևացնէր: Ու անոր ողջ բոլորակալ հոսումը տեսնելու համար՝ եթէ այդ գետաւիտը աւազանին մէջ հաւաքուած ըլլար՝ պետք էր քառասուն և ութ ժամէն աւելի՝ յիսուն երկար ժամեր կոխած մնալ այդ կամուրջնային վրայ, այդ կարմրեալ ու յորձեռաւոր ալիքներուն վերեւ: ...

Արեւի այդ հեղեղները վիթխարի ազդեցութիւն պիտի գործնէին և շարժման մէջ պիտի դնէին այնպիսի փոթորակներ (turbines)՝ որք զորոգէին անբաւ ցայտուններ կատարել անոնցով մինչև ամենահեռաւոր ջրմուկներ, և ուղղել բոլոր Բարիգը: Երգեանները այդ գետին ի վեր կամ ի վար պիտի ելլէին ու իջնէին՝ ինչպէս կ'ելլեն ու կ'իջնեն հիմա: Նաւաղները պիտի տատանէին ծիրանափայլ կոհակներուն վրայ՝ որոնց կ'ուռ հոսող արքայական շնչերը: Եւ պիտի սփռուէր Տանդէի գեհնեական փոսերուն նոյլ (nausea bond) մշուշի նման: Այդ արեան քանակութիւնը կը կտէ 18 միլիոն 900 միլիոն քիլոկրամ: Մշտնջենապէս մէկ այն՝ որ պատմական աշխարհի սկզբնաւորութիւնէն ի վեր ժամը 680 խոր արիւն կը ցայտեցնէ երկրի արքայական գահերուն վրայ՝ անոնց յարգամբար ծիրանին միշտ կարմիր: Այսպիսի միշտ պայծառ պահելու համար:

Եթէ այս եղերական ցայտուններէն ձևացած 1,200 միլիոն մարդկային կմախքները կանգնած մազլէին իրար վրայ՝ կմախքներու այդ սանդուղը մինչև Լուսին պիտի բարձրանար, յետոյ պիտի կարողանար այդ աստղին շուրջը փաթուղի, և շարունակ վեր ելլելով՝ քառապատիկ հեռաւորութեան մը պիտի հասնէր անհուն:

նութեան մէջ, մինչև 500,700 մղոն բարձրութիւն:

Բաւար-Բաւէի առջև Մանչի մէջ նետուած դիակները պիտի կրնային Ֆրանսայի ու Անկլիոյ միջև վաղուց ծրագրուած հոշակաւոր կամուրջը ձևացնել ու ապոսոնով (barrage) մը Ուկրաինոյ բաժնի Հիւսիսային ծովէն:

Բոլոր պատերազմներուն մէջ սպանուած մարդիկներու զոհանքը միայն առնելով ու քովէ քով շարելով զանոնք՝ աշխարհի շուրջը վեց անգամ դարձող մանակ մը կարելի էր ձևացնել:

Ինչ պիտի աւելցնենք այս պատերազմներուն՝ որք անհամեմատ կերպով նուազ սոսկալի են քան իրականութիւնը: Եթէ՛ դիտողութիւն մը միայն թէ սոսկ Եւրոպայի զանազան կառավարութիւնները ամէն ամիս իրենց հաճոյքին համար աւելի մարդիկ կ'սպաննեն քան ինչ որ ամառուան գեղեցիկ գիշեր մը պարզ աչքով աստղեր կը տեսնուին երկնակամարին վրայ:

Ինչ հետեւութիւն հանենք այս քննութեան: Կրնա՞նք լրջօրէն յուսալ թէ մարդկութիւնը օր մը պիտի ճանչնայ իր մարտութիւնը, թէ ազգերը բանաւորութեան տարիքը պիտի թեւակոխեն, և թէ անարգ պատերազմը պիտի դադրէ վերջապէս պղծելէ այս մոլորակը՝ որու միտքը աւելի լուսաւորուած պիտի ըլլայ իր երջանկութեան իսկական պայմաններուն վրայ: Ո՛հ: Այսպէս եղած է մարդս, նա միշտ պետք ունի տիրապետողի, դահիճի, նա պետք ունի աղէտներու: Տակաւին երկար տարիներ սա տեսարանը պիտի շարունակէ որ մարդիկներու հարիւրին ինսուս և ինքն զգայ իրար դաշնակցու, իսկ այդ ինսուս և ինքն խնթի տեղ դընդ հարիւրերորդ երազտես մը (ցուրտ-խոս utopiste) պիտի համարուի երկար ժամանակ: Աշխարհի բոլոր զօրքերն ու զօրանոցները ջնջել՝ ըլլալէ՛ք բան է այդ կարելի՞ է միթէ:

Դուրս միլիոն ճամբայ մը գտնուի իմ մէկ մեքենագէտ բարեկամ հանգաւ հաշիւի առնել թէ ինչ կրնայ ըլլալ լաւ պայմաններու մէջ ու բնական մեծութեամբ փայտակերտ զինուորականներու շինութեան ծախքը: Ըստ որում յաղթութիւններն այսօրուան օրս թիւի, դրամի ու ռազմագիտութեան գործ մէջ վերջապէս, նա գտած թէ տարեկան վեց միլիոն ֆրանքով կարելի պիտի ըլլար դիւրաւ գոյացնել բոլոր բանակները (եղեակերտ զինուորներ, կաղնեկերտ ենթակայաններ, վարդափայտակերտ սպաներ, մահացնակերտ հարիւրապետներ, մայր-փայտաշէն գիւղապետներ ու փոսկալէն զօրապետներ) և չորով չարժեքներ տալ անոնց՝ հրետանոյն ալ միատեղ: Պատերազմող երկու ազգերու վեհապետները ու անոնց սպայապետը իրենց կեանքի վտանգով պիտի վարեն ռազմագիտութիւնը: Յաղթութիւնը պիտի մնայ ինչպէս ասկէ առաջ՝ անոր որ իր ճարտարութեամբ պիտի յաղթի թշնամին ճախողածի մատնել ու աւելի թուով մարդիկներ կործանել: Բանակներու այս ճախարհագրութեամբ՝ այն առաւելութիւնը պիտի ունենայ որ երկրագործները աղատ պիտի թողն իրենց դաշտերուն մէջ, բանուորները իրենց գործարաններուն մէջ, ուսանողները իրենց ուսման տնի մէջ՝ հանրային հարստութեան ու ընդհանուր երջանկութեան ամենամեծ օգտին համար:

Այս ազգաբարձութիւնը կ'ընենք ապագայ պատերազմական նախարարներուն՝ այն օրուան համար ուր մարդիկ